

לְאִיזָה שִׁירָזָה יַעֲלוּ. הושע בן אלהי רשע היה דלתיב (מלכים ב' פ') ויעש הרע בעיני ה' רק לא כמלכי ישראל. והיינו דקאמר רק שזטל את הפרוסדלות ואמר לאיזה שירזו יעלו: **הרוגי ציפה**. צפרק הניזקין (גיטין דף קז טו): **מלכרום**. לפי שהן לחין ומאותו הזמן איין כח צמחה לייבשן וחישיטין מפני המולעת לפי שען שיש צו תולעת פסול למערכה כדלמריין (מדות פ"ג מ"ה): **יוס סזר מגל**. שצירת הגרון שפסק החוטב מלחטוב עזיס: **מכאן ואילך**. מחמשה עשר צאצ וילך דמוסיף לילות על הימים לעסוק צמורה יוסיף חיים על חייו: **דלא יוסיף**. לעסוק צמורה צלילות: **תקצויה אימיה**. כלומר ימות צלל עמו: **צס מלך**. אף על פי שהיה לה שואלת מבת כהן גדול כו' שלא לבייש את השואלת מתוך שאין לה: **מצס כהן גדול**. שהוא קרוצ וסמוך למלכות: **סגן**. כהן חשוב ממונה תחת כהן גדול להיות תחתיו ציוס הכפוריס אס יארע פסול צכהן גדול ציוס הכפוריס ישמש זה הסגן תחתיו: **משוח מלחמה**. הוא הכהן המכריז במלחמה (ט) מי האיש הירא ורך הלצצ וגו' (דברים ט): **אפינו מקופלין ומונחין בקופסא**. אישקריין: **לריבין טבילה**. כולן שלא לבייש את שצריכה טבילה: **שאין אשה אלא לנביס**. אס צניק יהיו מיוחסין הכל קופלין עליהס צין זכריס צין נקבות: **על מנש שפעטרונו צוהוציס**. שאחרי הנישואין תתנו לנו תכשטיין. ומילתא צעלמא הוא דלמרי כלומר וצלצד שתתנו לנו מלצוסיס נאסיס: **מחול סצבי לשון מחול הכרס** (כלאסי פ"ד מ"ח):

לְאִיזָה שִׁירָזָה יַעֲלוּ רשע היה דלתיב (מלכים ב' פ') ויעש הרע בעיני ה' רק לא כמלכי ישראל. והיינו דקאמר רק שזטל את הפרוסדלות ואמר לאיזה שירזו יעלו: **הרוגי ציפה**. צפרק הניזקין (גיטין דף קז טו): **מלכרום**. לפי שהן לחין ומאותו הזמן איין כח צמחה לייבשן וחישיטין מפני המולעת לפי שען שיש צו תולעת פסול למערכה כדלמריין (מדות פ"ג מ"ה): **יוס סזר מגל**. שצירת הגרון שפסק החוטב מלחטוב עזיס: **מכאן ואילך**. מחמשה עשר צאצ וילך דמוסיף לילות על הימים לעסוק צמורה יוסיף חיים על חייו: **דלא יוסיף**. לעסוק צמורה צלילות: **תקצויה אימיה**. כלומר ימות צלל עמו: **צס מלך**. אף על פי שהיה לה שואלת מבת כהן גדול כו' שלא לבייש את השואלת מתוך שאין לה: **מצס כהן גדול**. שהוא קרוצ וסמוך למלכות: **סגן**. כהן חשוב ממונה תחת כהן גדול להיות תחתיו ציוס הכפוריס אס יארע פסול צכהן גדול ציוס הכפוריס ישמש זה הסגן תחתיו: **משוח מלחמה**. הוא הכהן המכריז במלחמה (ט) מי האיש הירא ורך הלצצ וגו' (דברים ט): **אפינו מקופלין ומונחין בקופסא**. אישקריין: **לריבין טבילה**. כולן שלא לבייש את שצריכה טבילה: **שאין אשה אלא לנביס**. אס צניק יהיו מיוחסין הכל קופלין עליהס צין זכריס צין נקבות: **על מנש שפעטרונו צוהוציס**. שאחרי הנישואין תתנו לנו תכשטיין. ומילתא צעלמא הוא דלמרי כלומר וצלצד שתתנו לנו מלצוסיס נאסיס: **מחול סצבי לשון מחול הכרס** (כלאסי פ"ד מ"ח):

תיקנו ביבנה הטוב והמטיב.

תִּיקְנֵנוּ בִּיבְנֵה הַטּוֹב וְהַמְטִיב. פירוש צזרכת המזון ומש"ה תקנו יומר על היין הטוב והמטיב טפי מצשאר דצריס לפי שהיו [כמון] גזר צכרס ולא נסרמו: **יום תבר מגל**. פירוש שמועטין מלכרות עזיס למערכה פירוש משוס שחלש כחה של חמה ומגדלין המולעיס צאילנות ועליס מתולעיס פסוליס למערכה כדלמר [צמדות] (פ"ג מ"ה)

שהכהניס צעלי מומיין הס מנקריס העזיס ומסירין העזיס מתולעיס שפסולות למערכה: **דְּלֵא מוּסִיף יַאֲסֶף**. פי' אותו שאינו מוסיף מן הלילות על הימיםיאסף: **מֵאֵי יַאֲסֶף תִּקְבְּרִיה אִימִיה**. מימה וכי היה מסופק מאי יאסף אלא נראה לומר דלא מוסיף יסף (ט) ומיהא קצעי גמרא מאי יסף אכל לעולם הוה יעד דיאסף הוא לשון מימה כדכתיב (צראשית מט) ויגע ויאסף אל עמיו: **בַּר אַחַד וְאַחַד מֵרֵאשִׁית הַקְדוֹשׁ צְרוּךְ הוּא** צאצצעו שנאמר הנה אלהינו זה קוינו לו וגו' נגילה ושמחה צישועתו: **הדרן עלך בשלשה פרקים וסליקא לה מסכת תענית**

מבילה: אמר רבי אלעזר אפילו מקופלין ומונחין בקופסא: בנות ישראל יוצאות וחולות בכרכים: תנא מי שאין לו אשה נפנה לשם: * מיוחסות שבהן היו אומרות בחור וכו': תנו רבנן יפיפיות שבהן מה היו אומרות תנו עיניכם ליופי שאין האשה אלא ליופי מיוחסות שבהן מה היו אומרות תנו עיניכם למשפחה לפי * שאין האשה אלא לבנים מכוערות שבהם מה היו אומרות קחו מקחכם לשום שמים ובלבד שתעטרונו בזהובים אמר עולא ביראה אמר רבי אלעזר עתיד הקדוש ברוך הוא לעשות מחול לצדיקים והוא יושב ביניהם בגן עדן וכל אחד ואחד מראה באצבעו שנאמ' י ואמר ביום ההוא הנה אלהינו זה קוינו לו וישיענו זה ה' קוינו לו נגילה ונשמחה בישועתו:

הדרן עלך בשלשה פרקים וסליקא לה מסכת תענית

ואומר זה ה' קוינו לו וישיענו זה ה' קוינו לו נגילה ושמחה צישועתו:

הדרן עלך בשלשה פרקים וסליקא לה מסכת תענית

תיקנו ביבנה הטוב והמטיב.

תִּיקְנֵנוּ בִּיבְנֵה הַטּוֹב וְהַמְטִיב. פירוש צזרכת המזון ומש"ה תקנו יומר על היין הטוב והמטיב טפי מצשאר דצריס לפי שהיו [כמון] גזר צכרס ולא נסרמו: **יום תבר מגל**. פירוש שמועטין מלכרות עזיס למערכה פירוש משוס שחלש כחה של חמה ומגדלין המולעיס צאילנות ועליס מתולעיס פסוליס למערכה כדלמר [צמדות] (פ"ג מ"ה)

לא.

עין משפט
גר מצוה

מב א מוי' פ"ג מהל'
נכרות הל' א (טור)
ח"ס ס' קפטן:

»

רבינו הגאול

רב מתנה [אמרן] יום [שנתנו] הרוגי ביתר לקבורה. וכו' ביום תיקנו הטוב והמטיב, הטוב שלא הסירחו והמטיב שנתנו לקבורה. יום שפוסקין בו לברות עצים למערה, כדתינאי (ר"א) הגדול אמר מט"ו באב תשש כחה של חמה ולא היו כורתין עצים למערה מפני שאין יבשין. וכיון שאין יבשין מחליעין. וקא, יום תבר מגל כלומר, מעוה אין אנו צריכין מגל לחתוך בו עצים. [מכאן ואילך, פי' מט"ו באב, מי שמוסיף מן הלילה ליום, כלומר, עומד בלילה ושונה שכבר האריך הלילה, ופי' שלא יוסיף תקבריה אימיה, שאינו מן החכמים שמנדיין שינה מעינין בעולם [הזהו] וחיים לעולם הבא.

הדרן עלך
בשלשה פרקים

»

רבינו גרשום

יום שפוסקין מלברות עצים למערה. ומיכן ואילך מוסיפין לעסוק בתורה. תשש כחה של חמה. ואינה מייבשת העצים. יום תבר מגל. כלומר, מיכן ואילך אין צריכין המגל לברות עצים. ודלא מוסיף. מלילות על הימים לעסוק בתורה, [וסוף], לפי שכבר גדולין הלילות. נכל הכלים. המשיאליות זו לזו טעונות טבילה, שמא נדה הוין. אפי' מקופלין. חיישינן שמה ישבה עליהן נדה. לעשות מחול להצדיקים. שהצדיקים עושין מחול והקב"ה יושב באמצע, ומראין זה לזה ואומרים, הנה אלהינו זה קוינו לו וישיענו זה ה' קוינו לו נגילה ונשמחה בישועתו. הדרן עלך בשלשה פרקים

תיקנו ביבנה הטוב והמטיב.

תִּיקְנֵנוּ בִּיבְנֵה הַטּוֹב וְהַמְטִיב. פירוש צזרכת המזון ומש"ה תקנו יומר על היין הטוב והמטיב טפי מצשאר דצריס לפי שהיו [כמון] גזר צכרס ולא נסרמו: **יום תבר מגל**. פירוש שמועטין מלכרות עזיס למערכה פירוש משוס שחלש כחה של חמה ומגדלין המולעיס צאילנות ועליס מתולעיס פסוליס למערכה כדלמר [צמדות] (פ"ג מ"ה)

לְאִיזָה שִׁירָזָה יַעֲלוּ. הושע בן אלהי רשע היה דלתיב (מלכים ב' פ') ויעש הרע בעיני ה' רק לא כמלכי ישראל. והיינו דקאמר רק שזטל את הפרוסדלות ואמר לאיזה שירזו יעלו: **הרוגי ציפה**. צפרק הניזקין (גיטין דף קז טו): **מלכרום**. לפי שהן לחין ומאותו הזמן איין כח צמחה לייבשן וחישיטין מפני המולעת לפי שען שיש צו תולעת פסול למערכה כדלמריין (מדות פ"ג מ"ה): **יוס סזר מגל**. שצירת הגרון שפסק החוטב מלחטוב עזיס: **מכאן ואילך**. מחמשה עשר צאצ וילך דמוסיף לילות על הימים לעסוק צמורה יוסיף חיים על חייו: **דלא יוסיף**. לעסוק צמורה צלילות: **תקצויה אימיה**. כלומר ימות צלל עמו: **צס מלך**. אף על פי שהיה לה שואלת מבת כהן גדול כו' שלא לבייש את השואלת מתוך שאין לה: **מצס כהן גדול**. שהוא קרוצ וסמוך למלכות: **סגן**. כהן חשוב ממונה תחת כהן גדול להיות תחתיו ציוס הכפוריס אס יארע פסול צכהן גדול ציוס הכפוריס ישמש זה הסגן תחתיו: **משוח מלחמה**. הוא הכהן המכריז במלחמה (ט) מי האיש הירא ורך הלצצ וגו' (דברים ט): **אפינו מקופלין ומונחין בקופסא**. אישקריין: **לריבין טבילה**. כולן שלא לבייש את שצריכה טבילה: **שאין אשה אלא לנביס**. אס צניק יהיו מיוחסין הכל קופלין עליהס צין זכריס צין נקבות: **על מנש שפעטרונו צוהוציס**. שאחרי הנישואין תתנו לנו תכשטיין. ומילתא צעלמא הוא דלמרי כלומר וצלצד שתתנו לנו מלצוסיס נאסיס: **מחול סצבי לשון מחול הכרס** (כלאסי פ"ד מ"ח):

תורה אור השלם

- ↑ ואמר ביום ההוא הנה אלהינו זה קוינו לו וישיענו זה ה' קוינו לו נגילה ונשמחה בישועתו: ישעיהו כה ט

»

הגהות הב"ח

(א) תוס' ד"ה מאי טו' דלא מוסיף יוסף ומשום הכי קצעי גמרא מאי:

»

לעניו רש"י

אישקריין. קופסה (בעיקר לחבשטיס).

»

מוסף רש"י

ואמר רב מתנה כו'. ולכן שמו שזכו לקבורה ושלא הסירחו (רשב"ם ב"ב כ"א). הטוב והמטיב. צרכת הטוב והמטיב שצרכת המזון מקני צאותו היום, דמן המורה אינה אלא שלש ראשונות, כדנפתין לן מהאי קרא ונכמת את ה' אלהיך על הארץ וגו' (שם). שפסקו מלברות עצים. מיסין ועד ט"ו צאצ היו כורתים עצים לצורך המערכה לכל הענה, מכאן ואילך מש כח המה, ויש צעליס לחלומות ומעלין עשן וגם יגדל תולעת כדלמריין

צמדרש איכה ר' יעקב צר אהא צסר ר' יוסף אומר שכו כלה זמן קצלה למזבח שכל עץ שנמצא צו תולעת פסול למזבח וכל עץ שהוא נקלץ איש עושה מחולות, ואותו יוס שפסקו היו שמים לפי שבאותו יום היו משלימין מזוה גדולה כואת (שם). יום תבר מגל. שנצטרו הקדומוות שאין לזרך עוד צהן לחטוב עצים (שם). דמוסיף. מן הלילה על היום לשטת, יוסיף. ימים כדכתיב (דברים ט) כי הוא חייך, וכמי (משלי ג) כי אורך ימים וטעם חיים ושלום ויוסיפו לך, שממך שהלילות מאריסיס וימיס מתקלרין לרין לעסוק בלמודו גם צלילה (רשב"ם ב"ב שם).

אחר השלמת המסכתא יאמר זה ויועיל לזכרון בעזרת השם יתברך

(* **הדרן עלך מסכת תענית והדרך עלן. דעתן עלך מסכת תענית ודעתך עלן. לא נתנשי מינך מסכת תענית ולא תתנשי מינן לא בעלמא הדין ולא בעלמא דאתי:**

יאמר כן שלשה פעמים ואחר כך יאמר:

יהי רצון מלפניך יי אלהינו ואלהי אבותינו שתהא תורתך אמונתנו בעולם הזה ותהא עמנו לעולם הבא. (**)**חנינא בר פפא רמי בר פפא אקאי בר פפא אבא מרי בר פפא רפרם בר פפא רכיש בר פפא סורחב בר פפא אדא בר פפא דרו בר פפא:**

העבר נא יי אלהינו את דברי תורתך בפינו ובפיפיות עמך בית ישראל. ונהיה כלנו אנהנו וצאצאינו וצאצאי עמך בית ישראל כלנו יודעי שמך ולומדי תורתך: מאויבי תחכמני מצותיך כי לעולם היא לי: יהי לבי תמים בחקיך למען לא אבוש: לעולם לא אשכח פקודיך כי בם חייתינני: ברוך אתה יי למדני חקיך: אמן אמן אמן אמן סלה ועד:

מודים אנהנו לפניך יי אלהינו ואלהי אבותינו ששמת חלקנו מיושבי בית המדרש ולא שמת חלקנו מיושבי קרנות. שאנו משכימים והם משכימים. אנו משכימים לדברי תורה והם משכימים לדברים בטלים. אנו עמלים והם עמלים. אנו עמלים ומקבלים שכר והם עמלים ואינן מקבלים שכר. אנו רצים והם רצים. אנו רצים לחיי העולם הבא והם רצים לבאר שחת. שנאמר ואתה אלהים תורידם לבאר שחת אנשי דמים ומרמה לא יחצו ימיהם ואני אבטח בך:

יהי רצון מלפניך יי אלהי בשם שעזרתני לסים מסכת תענית בן תעזרני להתחיל מסכתות וספרים אחרים ולסימם ללמד וללמד לשמור ולעשות ולקיים את כל דברי תלמוד תורתך באהבה. וזכות כל התנאים ואמוראים ותלמידי חכמים יעמוד לי ולרועי שלא תמוש התורה מפי ומפי רועי ורוע רועי עד עולם. ותתקיים בי בהתהלכך תנחה אותך בשכבך תשמר עליך והקיצות היא תשיחקי. כי בי ירבו ימיך ויוסיפו לך שנות חיים: אורך ימים בימינה בשמאלה עשר וכבוד: יי עוז לעמו יתן יי יברך את עמו בשלום:

יתגדל ויתקדש שמה רבא. בעלמא דהוא עתיד לאתחדתא, ולאחיא מתאי, ולאסקא לחיי עלמא, ולמבנא קרתא דירושלם, ולשכלל היכליה בגוה, ולמעקר פולחנא נוכראה מארעא, ולאתבא פולחנא דשמיא לאתריה, וימליך קודשא בריך הוא במלכותיה ויקריה, וינצמח פרקנה ויקרב משיחהו. בחייכוון וביומיכוון ובחיי דכל בית ישראל בעגלא ובזמן קריב, ואמרו אמן. יהא שמה רבא מברך לעלם ולעלמי עלמיא. יתברך וישתבח ויתפאר ויתרומם ויתנשא ויתהדר ויתעלה ויתהלל שמה דקדשא בריך הוא. לעלא מן כל ברכתא ושירתא תשבחתא ונחמתא דאמירן בעלמא, ואמרו אמן: על ישראל ועל רבנן, ועל תלמידיהון ועל כל תלמידי תלמידיהון, ועל כל מאן דעסקין באורייתא, די באתרא (קדישא) דדין ודי בכל אתר ואתר, יהא להון ולכוון שלמא רבא חנא וחסדא ורחמי וחיי אריכי ומזוני ריחיי ופרקנא מן קדם אבוהון די בשמיא וארעא ואמרו אמן: יהא שלמא רבא מן שמיא וחיים טובים עלינו ועל כל ישראל, ואמרו אמן: עושה שלום בברומיו הוא ברחמיו יעשה שלום עלינו ועל כל ישראל ואמרו אמן:

^[*] פי' הגון על זה תמצא בספרי החיים שמייר אחי הגאון מהר"ל מפראג בספר זכיות ח"א פ"ג, (** בסיומה וסוף משונת הרמ"א ז"ל וכן בסוף יש"ש צ"ק כמוד רמזים על הוכחת שמות הללו